

מספר פנימי:

כנסת ישראל

יוזמות: חברי הכנסת

//

הצעה לביטול חוק חובת גילוי לב לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה תשע"א-2011

חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, תשע"א-2011 – בטל.	ביטול חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה
--	---

דברי הסבר

הצעת החוק נוסחה על ידי [מכון זולת לשוויון זכויות אדם](#).

כללי

כפי שמוסבר בדוח "דמוקרטיה לכאורה" של מכון זולת לשוויון זכויות אדם, על פי התבחינים המקובלים על רוב החוקרים לצורך בחינת מידת הדמוקרטיה ו/או סמכותנות של משטר כלשהו, ניתן לקבוע שמודל המשטר במדינת ישראל הוא המודל ההיברידי. מאז הקמת המדינה שילב המשטר בישראל רכיבים סמכותניים ורכיבים דמוקרטיים, כאשר בתקופות שונות המשטר נטה לאחד מן הקצוות – הדמוקרטי או הסמכותני.

משטר דמוקרטי אמור לכבד ולהגן על שורה של זכויות אדם ואזרח בסיסיות. ככל שהמשטר נוטה לכיוון הסמכותני, כך גוברת הנטייה שלו להפר זכויות אדם ואזרח.

התהליכים הפוליטיים של שנות האלפיים התאפיינו במגמה של התרחקות המשטר בישראל מהקוטב הדמוקרטי, וחזרה אל פרקטיקות סמכותניות ודכאניות שאפיינו את שלטונה של מפא"י בשנות ה-50 וה-60. התבססות ההגמוניה של מפלגת שלטון יחידה בראשות נתניהו כראש ממשלה הביאה למאמץ מתמשך של החלשה ושל פירוק מנגנוני הפיקוח והבקרה על השלטון, לצד מאמצים להגבלת זכויות פוליטיות ודיכוי של שיח ביקורתי כלפי פעולות ומדיניות המשלה.

מכון זולת ניסח 15 הצעות חוק שנועדו לעדכן ולחזק הוראות חוק קיימות כדי להתאימן למאבק בסמכותנות; מציעות לבטל חקיקה שהרעילה את השיח הפוליטי בישראל, העמיקה את השעעים בחברה הישראלית, צמצמה את המרחב הדמוקרטי ותייגה כגיס חמישי אזרחים וארגונים על בסיס השתייכותם

למיעוט הערבי או בשל דעות פוליטיות אופוזיציוניות; וכן מציעות להקנות סמכויות למבקר המדינה ולמבקרים הפנימיים לבחון את השמירה של הגופים המבוקרים על זכויות אדם, ולראשונה להקים בישראל נציבות להגנה על זכויות אדם ולעגן את מעמד מגני זכויות אדם וההגנות עליהם.

הצעות חוק אלה אינן עוסקות בהיבטים נוספים שחשובים למאבק בסמכותנות, כגון הסדרה בחוקי יסוד של הליך החקיקה והזכויות לשוויון ולחופש הביטוי, משך הכהונה הראוי של ראש הממשלה, סמכויות בתי המשפט וכלל היחסים בין מערכת המשפט לבין הרשות המחוקקת והמבצעת. זאת מאחר שכבר מקודמות יוזמות חקיקה אחרות לגבי סוגיות אלה.

הצעות החוק לא יפתרו את כלל הבעיות של המשטר במדינת ישראל, אך אם יתקבלו הן עשויות לסייע בחיזוק ההגנות על זכויות האדם והאזרח, לסייע במאבק לבלימת המגמות הסמכותניות ולהטות את המשטר ההיברידי בישראל לכיוון הדמוקרטי.

ביטול חוק חובת גילוי לגבי למי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה

מוצע לבטל את חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, תשע"א-2011. חובות סבירות של שקיפות כבר היו מעוגנות קודם לכן בהוראות חוק העמותות, תש"ם-1980. מדובר בחוק מקארתיסטי שתכליתו לצמצם את השיח הציבורי בארץ ולבצע רדיפה פוליטית של ארגוני זכויות אדם וארגוני החברה האזרחית, במיוחד אלה שנאבקים למען זכויות האדם ולמען סיום הכיבוש בשטחים הכבושים, ומתעדים את הפרות זכויות האדם שם. לכן החוק הזה חל אך ורק על תרומות ממדינות זרות ולא מגורמים פרטיים שמהווים את עיקר התורמים של ארגוני הימין.